

Angarngruppens Informationsblad

Nummer 4. 2011 - Årgång 41

[www.angarngruppen.se]

December 2011.

ORDFÖRANDEN HAR ORDET

En av Angarngruppens grundare och stora supporters, Jan Sollenberg, har avlidit. Han har betytt oerhört mycket för Angarnssjöängen och Angarngruppen och lämnar ett mycket stort tomrum efter sig. Läs gärna Kjell Erikssons minnesord över Janne längre fram i Informationsbladet.

Länsstyrelsens arbete med ny entré till naturreservatet från örstasidan och nya spänger i sydvästra delen påbörjades för några veckor sedan och har framskridit med god fart sedan dess. Den nya ingången kommer att erbjuda ett par parkeringsplatser för handikappade samt grindar, som blir enklare för oss alla att forcera. En bra och välkommen förbättring! De nya spängerna, som är bredare och allmänt gedignare, sträcker sig från Lundbydiket och går mot Grävlingholmen och med delvis ny sträckning. En bra och välkommen förbättring! Välkomna ut i fält!

När vi ändå är inne på avdelningen Länsstyrelsen, så vill jag bekräfta att Angarngruppen oförtruttet arbetar vidare med att påverka myndigheten om behovet av fortsatt och intensifierat underhåll av reservatet. I september skrev vi till Länsstyrelsen med förslag på ny restaurering i form av markbearbetning och skapande av naturliga häckningsholmar, inklusive röjning av Lilla Grundet med närmaste omgivning. Vi har vid ett efterföljande möte diskuterat detta vidare och möter viss förståelse. Angarngruppen har också föreslagit en ny plattform vid Lundbydiket för att förbättra fågelskådandet både mot Angarnssjöängen och mot åkrarna söderut. Länsstyrelsen ser positivt på vårt förslag. Vi har ju som förening inte några egna möjligheter att verkställa förbättringar i reservatet; det är Länsstyrelsens ansvar. Vårt ansvar ligger i att komma med goda synpunkter och ständigt påverka dem och andra ansvariga myndigheter till att verkställighet sker.

Påverka Du också! Tack!

Ett arbete med modernisering av vår hemsida har påbörjats och någon gång under nästa års vintermånader kommer Du att mötas av ett nytt utseende och nya möjligheter, när Du klickar in på angarngruppen.se. För Angarnssjöängen – i tiden!

Tack för Ditt fortsatta stöd av Angarngruppen och hjärtligt välkommen till alla våra kommande aktiviteter (se hemsidan)!

På återseende!

Gunnar Hesse

Fågelobservationer på Angarnssjö- ängen 3.e kvartalet 2011.

Sammanställda av Roland Staav

Juli.

1.7 Sjungande adult grönsångarhane vid vägen 600 m VSV Kusta. KEN.

2.7 En kråka plockade en tofsvipe-unge, som inte var helt liten, en rejäl munbit. SPN.

4.7 Snatterandhona med sju pulli vid Kusta . Spelande vaktel hörd vid Lundbydicket. cirka tjugofem gråsparvar vid Örsta SSM

8.7 Totalt fem knipkullar, en hona med elva stora ungar, som ännu höll ihop vid utloppet. Fyra födosökande fiskgjusar utanför Klosterbacken SSM. Stenskvättehona med nyligen flygg unge på Byksberget. Micke Johansson. Häckning av kungsfågel på Midsommarberget, två adulta med föda åt ungar SSM.

12.7 Adult bivråkshane spelflyger över Örsta kl. 10:05 Karl Göran Andersson.

13.7 Adult lärkfalk hårt mobbad av fisktärna vid Midsommarbrget Micke Johansson.

15.7 Angarnsjöängens sångsvankull hade reducerats till 1 pullus. Två 1K mindre strandpipare födosökte vid Byksberget SPN.

18.7 En adult spovsnäppa sträckte S med åtta kärnsnäppor. SSM.

20.7 Adult småfläckig sumphöna med tre svarta dunungar vid Byksberget kl. 11:20 Micke Johansson.

28.7 Första bruna kärnhökungen på vingarna och två nyligen flygga tornfalkungar vid Åsta SSM.

30.7 En tidig skäggmesflock på tolv fåglar sträckte SV över sjöängen, Enda observationen av skäggmes under perioden.

- Tre flygfärdiga ormvråkkullar runt sjöängen, en med 3 ungar på Klosterbacken, en med två ungar vid Kusta och en med tre ungar i Skesta hage SSM.

31.7 Adult törnskatepar med två ungar, som matades vid södra maden. SSM,UIS.

Augusti

3.8 Fyra unga tornfalkar mobbade varandra och två unga lärkfalkar vid Kustakullen. Två adulta tranor tillsammans med flygg unge flög förbi Midsommarberget. Två adulta kustpipare sträckte SV. Angarngruppen.

5.8 Två flockar med totalt tretton svartsnäppor rastade vid Kusta. SPN.

8.8 Den enda rosenfinken under perioden sträckte söderut över Midsommarberget kl 7:25 SSM.

9.8 En svart stork rastade på södra maden på eftermiddagen Nils Magnus Fredriksson med flera, storken var kvar till den 23.8. SPN. Flock med trettionio rastande adulta tranor. SSM

10.8 Två smalnäbbade simsnäppor rastade i mittdiket RSR. Två skrântärnor passerade kl 11:20 Per-Erik Holmlund.

11.8 Den enda sjungade gärdsmygen i området hördes kl. 10:45 Lennart Andersson.

12.8 Elva mosnäppor och ca. trettio brushanar rastade vid Byksberget KGS. Tjugotvå törnskatör inräknade runt sjöängen Micke Johansson.

13.8 1K ängshök jagade över sjöängen och sträckte SV kl 08:45. Cirka fem fiskgjusar gjorde många lyckade fångster. Minst 600 tornseglare över sjöängen . Mycket stationär gransångare i enbacken på Midsommarberget KGS.

17.8 Sju havsörnar motionerade gässen flitigt: 3 adulta, 1 3K, 1 2K och 2 1K. SSM, TEL. En rastande smådopping på klarvatten vid Kusta och tio rastande gråhägrar. Tre stycken 1K bruna kärnhökar SSM.

Fortsättning sidan tre.

Fortsättning från sidan två.

18.8 fyrtytvå gulärlor rastade på plöjd del av Örstaåkern och den första rastande blåhaken ute i sjöängen utanför Kusta SSM.

20.8 Säsongens första stenfalk rastade i södra delen Jukka Markkanen. En nötkråka vid Kusta SSM.

21.8 Cirka tjugofem större strandpipare rastade vid Byksberget. Bra svalsträck. Fem backsvalar, sjuttio hussvalor och ca 1100 ladusvalor sträckte söderut. Femtio pilfinkar i Lundbydicket, märkligt ställe! ESN. Nio fiskgjusar sträckte under dagen över mot SV EKE

23.8 Två pulli av småfläckig sumphöna syntes under kvällen på olika ställen. BNG.

24.8 En fiskgjuse blev bestulen på en fisk av havsörn Kristina Åkerlund.

25.8 En myrspov födosökte utanför Mid-sommarberget på eftermiddagen Anita Karlén.
En märkligt sen stenskvätteunge, ännu med en del dun på kroppen satt på stenröse på Kustaåkern nära Kustakullen. under kvällen SPN.

30.8 Första blå kärrhöken för säsongen, en adult hane flyger över Örtaskogen på förmiddagen. TEL Cirka etthundrafemtio skogsduvor rastade kl07.00 tillsammans med ett femtio-tal ringduvor på Örstaåkern SPN.

31.8 Tre förbiflygande storskarvflockar på totalt tjuogoåtta exemplar. VNY.

September

1.9 Sångsvan-ungfågel sågs tillsammans med sina föräldrar vid utloppet SPN.

2.9 Sextioen sädgäss rastade tillsammans med grågäss i klarvattnet utanför Kustaåkern. SSM,SPN.

3.9 Sista göktytan rastade på Klosterbacken SSM.

4.9 En spetsbergsgås upptäcktes av Micke Johansson i en gås flock vid Kusta, Drog SV över Klosterbacken.

5.9 Fasanhöna med fyra pulli vid Stora Ekhammaren BNG.

6.9 En vaktel stöttes upp på Åstaåkern, 100 m S Grävlingholmen Håkan Markstedt.

7.9 En enda stjärtand på klarvattnet utanför Kustaåkern är en enda observationen under perioden.RSL.

9.9 Tvåhundranio krickor inräknades runt sjöängen. En ägretthäger i mittdicket utanför Byksberget kl 07:21 SSM. På kvällen tillsammans med svarta storken. Hägern var kvar till och med 11.9. Undkom attack av havsörn Jens Wahlstedt med flera. Fem rastande lappsparvar på Åstaåkern SSM.

11.9 Tolv skedänder i sjöängen och två tornseglare som sträckte SV över Lundbydicket kl. 09.00 EKE.

17.9 Omkring etthundratrettio tofsvipor rastade vid sjöängen. Cirka 570 ladusvalor sträckte SV under dagen, en varfågel sträckte SO över Lundbydicket kl 8:05. SSM.

18.9 En videsparv rastade i Lundbydicket kl. 8. EKE.

20.9 En honfärgad stenfalk fångade en bofink vid Grävlingholmen. SPN.

Fortsättning sidan fyra.

Fortsättning från sidan tre.

21.9 Cirka etthundrafemtio sånglärkor flög upp från åkrarna mellan Örsta och Åsta och den sista rödstrupiga piplärkan flög iväg JNY.

24.9 2125 grågäss inräknades i sjöängen, en maximumsiffra för perioden.. En flock på ca fyrtio prutgäss sträckte SV kl 11:45 SSM. Fem havsörnar kretsade över på stor höjd DHN.

25.9 Sträckande adult fjällvråkhona mot S kl 07:55. En flock med elva spetsbergsgäss gick ner på Åstaå kern, där de rastade kortvarigt. En turkduva vid Olhamra på morgonen. SSM.

De sista ladusvalorna för säsongen, arton stycken sträckte SV. SSM.

30.9 Nio kråkor och fyra korpar kalasade på död råbock vid Åsta Micke Johansson.

Korrigerig av föregående rapport: Den svartvingade vadarsvalan upptäcktes av Göran Alm på kvällen den 29 maj och fanns kvar i området till eftermiddagen den 31 maj.

Minns du?

Nedanför Midsommarberget låg en båt som man kunde låna.

Angarn september 1963.

Jag själv är också med i båten, säger Björn Nordling.

I Holkarnas värld.

Här börjar mitt nya liv – med att titta ut över en okänd värld. Men trångt är det. Morsan sitter på huvudet och syskonen trängs. Lopporna kliar och maten kommer inte i tid Det är tufft att bli fågel.

Under året har många träd med naturliga bohål fallit.

Också träd med holkar har rasat och holkarna har oftast gått sönder. Det har blivit svårare att skaffa ett passande fågelhem.

Under många år, har entusiaster släpat på holkar och stegar i snö och kyla. 100 holkar sitter nu runt sjöängens skogskanter. Runt en tredjedel av holkarna behöver bytas, lagas, flyttas eller åtgärdas på något sätt. En del holkar sitter fel och det blir ingen häckning.

Fortsättning på sidan sex.

Till minne av Jan Sollenberg 1938 - 2011.

Vår vän och medlem i Angarngruppens styrelse Jan Sollenberg avled efter en tids sjukdom den 14 september 2011. Jan tillhörde den lilla krets av fågelintresserade som bildade Angarngruppen 1968. Fågelin-tresset grundlades tidigt genom hans morfar, som betydde mycket för Jan. Han tog ofta med Jan och hans bror Per (sedermera ordförande i Angarngruppen) ut i markerna vid Skarpäng och Fjäturen i Täby. Dessa trakter var betydligt mer lantliga på 1950-talet än i dag. Hos morföräldrarna tillbringades många helger och sommarlov. Senare utsträcktes färderna upp till Vallentunasjön och till de fågelrika markerna vid Angarn.

Det var därför naturligt för Jan att engagera sig i Angarngruppen och arbetet med att bevara Angarnområdet, som hotades av en mycket stor exploatering i samband med Regionplanekontorets "Skiss 1966 till regionplan för Stockholmstrakten", där en stor satellitstad föreslogs ligga just i Angarnområdet.

Jan medverkade på olika poster inom Angarngruppens styrelse under den intensiva 10-årsperiod som följde sedan gruppen bildats. Det var då fråga om faktainsamling, inventeringar, information och skrivelser till bl.a. Länsstyrelse och Naturvårdsverk.

Även i sitt yrkesliv, som kemist, var Jan engagerad i miljöfrågor då han i många år arbetade på Arbetslivsinstitutet med miljömedicin inom området kemiska risker.

Efter pension fick Jan mer tid och återkom till Angarngruppens styrelse inom naturvårdssektionen.

Vi blev mycket oroade av att Jan plötsligt under våren 2011 avsåg sig alla sina uppdrag inom styrelsen och i den nybildade restaureringsgruppen.

Jan meddelade att han var allvarligt sjuk.

Trots svåra besvär under sommaren var Jan vid gott mod och var vid samtal alltid mycket intresserad av vad som sågs av fåglar vid Angarn och han följde dagligen och kommenterade vad som rapporterades på Svalan.

Vid mitten av september avled Jan och vi saknar honom mycket. Under vintern kommer vi att fylla på den gedigna fröautomat stående nedanför Midsommarberget, som han tillverkade förra året, till gagn för de fåglar som var Jans stora intresse.

Jan efterlämnar hustrun Margareta och barnen Ulla och Mikael.

För Angarngruppen

Kjell Eriksson

Bottenrekord

Åter i civilisationen efter en sommar i torpet i Sörmland. Kollar Svalan för att se om det är nåt på gång vid Angarnsjöängen. Ingen noterad obs senaste veckan. Konstigt. Det kanske jag kan göra något åt. Jag laddar ryggen med termos och mackor och åker. En mulen något dimmig novembermorgon. Parkeringsplatsen tom.

Framme vid sjöängen tvingas jag att avstå Midsommarberget p g a dimman. För att hålla värmen och se mer beslutar jag att ta slingan runt sjön. Jag går mot Byksberget och får känslan av, "efter atombomben" inte ett levande väsen inom synhåll. Det enda som hörs genom vindens sus är bilar och flygmaskiner. Är jag ensam i världen? Inte förrän vid Lundbydicket ser jag första fåglarna, en flock på cirka fyrtio kajor och kråkor borta mot Åsta. De förstärker snarast den ödsliga känslan, som strax förstärks av en i fjärran skällande hund. Efter att ha passerat Broholmen ser jag en grimma upphängd på ståt-tan.

Fortsättning sidan sex.

Fortsättning från sidan fyra.

Alla holkarna har nummer, så att förbipasserande ska kunna rapportera eventuellt häckningsresultat. Vi behöver hjälp med observationer och rapportering. *På Svalan kan man lägga in art, häckningsaktivitet och lokal. Antal ungar och holknnummer under Information.*

Nu är ju en del fåglar själva bra på att göra hål i lämpliga träd. Men det räcker inte. Alla vill inte dela med sig.

Det är här DU - fåglarnas vän kommer in.

- Har du överblivna holkar och inga träd?
- Vill du köpa en holk? Mao - Skänka en holk!
- Kan du snickra en? [Bygg en fågelholk](#)

Småfåglar drar 30 mm i hålstorlek och lite större upp till 50. Vi saknar också en falklåda som försvann med sitt träd.

Vi hämtar din holk (inom Täby/Vallentuna/Österåker) eller du lämnar, efter överenskommelse med bjorn.nordling@telia.com

Vi sätter upp och rensar holkarna på vår Naturvårdsdag på senvintern. Vi undersöker och redovisar häckningsresultaten.

Läs mer om varför holkar behövs? [SOF-holkweb](#)

Text och foto: Björn Nordling

Fortsättning från sidan fem.

.. Något som gjorde att jag fick dras med den gamla slagdängan ”En sliten grimma...” i Cacka Israelssons version ständigt återkommande i skallen resten av rundan. Inte förrän vid Klosterbacken blev det lite liv. En trumpetande domherre hördes flöjta en stund i skogen. Ett meståg drog förbi i sumpskogen vid inloppet, bestående av två talgoxar och två blåmesar är väl att betrakta som ett modelltåg.

En nötväcka lät sig höras i dungen vid sommarstugeområdet. Sen dröjde det till Kusta innan det blev lite ”action.” Två kniphonor lyfte från en öppen vattenyta, kvar i vattnet låg en flock gräsänder, räknade till tjugotvå st. När jag skulle räkna antalet honor/honar upptäckte jag att en hona såg annorlunda ut. En närmare granskning visade att det var en snatterandshane som även hade en hona med sig. Och strax efteråt visar sig en jagande blå kärnhökshona över vassen. Tillsammans med ett fika vid Ekhammaren dagens höjdpunkter. Till och med kärnhöken som ju borde vara van vid lappländskt ödsliga vidder drabbas tydligt av ”lappsjuka” och försvinner.

Som man kunde förvänta sig sågs och hördes en nötskrika i Skesta hages ekar. Dimman lätta de så jag kunde nyttja Midsommarberget som slutpunkt, tyvärr inget ytterligare att rapportera därifrån. Den senaste tiden har det uppmärksamrats i media att fåglarna i allt större grad inte flyttar. Något som inte riktigt stämmer här, Angarnsjöängens fåglar har verkligen flyttat. Den stora flocken gräsänder har ingen brådska, de kommer förmodligen bara flytta några kilometer till Ormstaåns utlopp i Vallentunasjön. Där har de tillgång till öppet vatten och kommunalt foder hela vintern.

Mitt strövtåg på två timmar runt sjöängen gav fyra arter i, och sju arter vid sjöängen. Jag förstår varför det var så ont om Angarnsjöobservationer på Svalan. Inte utan att man redan längtar till våren.

Rune Isaksson

Notiser från kassören.

Medlemsavgiften för 2012

Det är nu dags för 2012 års medlemsavgift. Många medlemmar har nu accepterat möjligheten att endast få en inbetalningsavi i 'elektronisk' form. Denna avi kommer per e-post inom kort.

För övriga medföljer ett inbetalningskort detta informationsblad.

Eftersom många i dag gör sina betalningar via Internet är det tillräckligt att känna till belopp och konto dit betalningen ska göras. Inbetalningskort skulle alltså kunna vara överflödigt i sådant sammanhang.

Därför ställer jag redan nu, inför avisering av 2013 års avgift, återigen frågan till er som f.n. får pappersavi.

Är du en som till kommande år kan nöja dig med avisering via e-post i stället för med inbetalningskort?

Jag tar tacksamt emot svar på denna fråga på min e-postadress stefan.paulin@swipnet.se

Informationsbladet distribuerat via e-post

Antal medlemmar som får informationsbladen per e-post ökar, glädjande nog, hela tiden. Idag är det faktiskt så många som 102 st, som får informationsbladet elektroniskt (PDF-fil via e-post). Jag tror ändå att det kan finnas ännu fler, som accepterar denna lösning, men kanske inte tänkt på eller uppmärksammat möjligheten. Ett antal nya medlemmar har kommit till under 2011 och de har ju inte fått del av mitt 'tjat' om detta.

Svara gärna till min e-postadress.

/Stefan Paulin
08-510 11927
0702-27 45 13
stefan.paulin@swipnet.se

Vargrapport 28 november

Det har varit väldigt tyst om vargarna och ingen vet hur många de är eller om det har blivit några ungar. Klart är i alla fall att en eller två vargar har besökt Älgeby flera gånger och skrämt upp de boende (artiklar i lokalpressen). På länsstyrelsens vargsida finns flera rapporter om förmodad varg. En del kan avskrivs direkt som varande något annat. Ibland säkert lo (som Sälva 27/11, där ett rådjur ätits upp bakifrån, något som är typiskt för lo men inte varg).

Rapporter som kan diskuteras är: Harsjön, SO Roslagsstoppet 21 och 23 juni; Västra Lagnö 19/7 (?); Brollsta golfbana flera dagar kring 9 september (ett exemplar. Spårstämplar i en bunker – varg har varit där förut, så det stämmer nog); Burehäll norr om Riala 5/10; Svarttjärnen, Domarudden 17/10; Älgeby 21-22/10; håll 12, Huvudstadens golf, Stångberga 27/10 (sannolika spår av varg enl. länsstyrelsen); Grovstanäs (öster om reviret. Osäkert); ca 25/10 Körlinge, Brottby (ylande, osäkert vad det var).

Dessutom finns ett antal rapporter, mer eller mindre (mest mindre) sannolika, från andra delar av länet. En observation på Skålhamravägen, Täby är med stor sannolikhet en stor vargliknande hund som bor i området och som ofta får springa lös. Den har rapporterats ett antal gånger förra säsongen.

När det blir spårnö går det lättare att få en uppfattning om hur många djur som finns kvar. Tidigare rapporter säger en vuxen och två ungvargar. Men då vet man inget om ev. årsvalpar.

Hans-Georg Wallentinus.

”Stockholmslistorna”

Som vanligt publiceras de s.k. Stockholmlistorna i nummer 1 av Fåglar i Stockholmstrakten. En av listorna är förteckningen över hur många arter ni medlemmar sett i Angarnområdet genom tiderna. Det här året har ni antagligen fått ett ordentligt tillskott på artlistan med tanke på alla nya eller mycket sällsynta arter som gästade området. Självt har jag fått fem nya arter.

Listorna skickas normalt till Thomas Strid (thomas.strid@huddinge.se), men Angarnlistan sköter vi i Angarngruppen om. I år skickas meddelande om hur många arter du har sett/hört i Angarnområdet, till Stefan Paulin, me88796@tele2.se, eller per telefon 070-227 45 13.

Hans-Georg

Fågelatlasinventeringen i Vallentunatrakten.

Den från början planerade femårsperioden för genomförandet av fågelatlasinventeringen inom Stockholmstraktens rapportområde utökas med ytterligare ett år och fortsätter under 2012. Orsaken är att en del områden ute i skärgården är mindre väl täckta av inventeringen liksom enstaka atlasrutor även på andra håll.

För Vallentunatraktens del ser det mycket bra ut med undantag för en inventeringsruta i Tärnanområdet. (Se nedan) Även om den sedan tidigare inventerade atlasrutan känns färdiginventerad – fortsatt gärna även under 2012 med rutan och försök höja häckningsindicierna för vissa arter. Helt färdig blir ju knappast någon ruta. Framförallt uppdatera tidigare ” färdiginventerade ” atlasrutor och använd gärna rimliga observationer som andra observatörer gjort i den ruta du administrerar.

Som nämnts ovan finns det en atlasruta i den nordöstra delen av Tärnanområdet som inte är inventerad.

.. Det är fråga om rutan 11 I 3 j Beateberg . I den ligger sjöarna Viren och Angarn liksom gården som gett rutan dess namn. Atlasrutan består i huvudsak av skogsmark med en del odlad mark kring Beateberg. Om du känner dig hågad att inventera denna fågelatlasruta, tag då kontakt med mig.

Kjell Eriksson

Övervintrande vråkar och varfåglar

Som vanligt önskar vi som inventerar övervintrande vråkar och varfåglar inom Vallentuna kommun att alla observationer av dessa arter rapporteras på Svalan under vintern 2011-2012. Fjällvråk och varfågel även så länge de stannar kvar under våren.

Denna vinter blir särskilt intressant när det är fråga om fjällvråk och varfågel, vilka gynnsas av den rikliga förekomsten av gnagare uppe i norr under deras häckningstid.

Notera gärna klockslag när observationer görs.

Kjell Eriksson

Gunnar Dolk.

Gjuse foto: Bo-LG Johansson.

Se artikel om gjusars framfart, sidan tio och tolv.

Inventering av doppingar och rörhöna i Vallentuna kommun 2011

Under 2011 utsågs gråhake-och svarthakedopping till riksinventeringsarter i landet av Sveriges ornitologiska förening. Som vanligt försöker Angarngruppen utföra, en om möjligt, heltäckande inventering av den eller de aktuella arterna inom hela Vallentuna kommun. Dessutom samlas uppgifter in från de närliggande kommunerna i Norrort.

Förutom de fastställda riksinventeringsarterna var det i detta fall lämpligt att samtidigt söka efter smådopping och rörhöna vilka ofta förekommer i samma mindre, ofta anlagda vatten och dammar som svarthaken. Alla tidigare kända eller tänkbara svarthakelokaler inom Vallentuna kommun besöktes i samband med inventeringen. Gråhakedoppingen föredrar något större, vegetationsrika vatten och de sjöar som lämpar sig för arten besöktes också.

Gråhakedopping

Gråhakedoppingen är en sällsynt fågel i våra trakter men har sedan 2007 börjat häcka vid Angarnssjöängen. Under 2011 anlände dock endast en ensam fågel som sågs och hördes under tiden 12 – 20 april. Eventuellt var det samma gråhake som observerades åter den 30 april. Förutom Angarnfågeln finns det en observation på Svalan av en ensam gråhake 24 april i Norrsjön, Össeby-Garn.

Svarthakedopping

Vid svarthakeinventeringen visade det sig att flertalet av de till synes häckande eller revirhävande, spelande paren försvann från häckningslokalerna längre fram på våren - sommaren utan att genomföra lyckade häckningar. Det var faktiskt det normala.

... Svarthakedoppingen var på 1970-80-talet en karaktärsfågel vid Angarnssjöängen med upp till 50 häckande par! Numera är antalet häckfåglar betydligt färre. Endast två par sågs under häckningstid 2011, vilka dock lämnade sjöängen vid mitten av maj.

På Lindö golfbana fick vi hjälp av Jan Magnesved som aktivt spelar golf på banan. Han rapporterade två par i varsin damm 26 april och 12 maj. Den 12 juni iaktogs paren åter och nu sågs en unge med det ena paret.

Vid Löttippen i Kårsta finns det två dammar där svarthakar brukar häcka och där såg Gunnar Dolk fyra par och en ensam fågel den 18 juni medan endast ett par fanns kvar 7 juli vilket då sågs med två ungar.

Svarthakedoppingar observerades på ytterligare två lokaler: Helge Röttorp rapporterade på Svalan en gammal fågel som sågs 7 juni i ett tämligen nytt viltvatten vid Söderhall i Kårsta. Han ansåg att häckning inte var utesluten på lokalen. Vid Norrsjön i Össeby-Garn sågs tillfälligt ett par den 16 maj.

Totalt observerades alltså 8-9 svarthakepar 2011 inom Vallentuna kommun under artens normala häckningstid.

Smådopping

Endast observerad vid Angarnssjöängen där en smådopping sågs och hördes regelbundet från 9 april fram till 14 maj men inte därefter. Ett par iaktogs ute i sjöängen 10-13 april.

Rörhöna

Minst ett par rörhöna häckade i dammarna vid Löttippen i Kårsta. Dessutom observerad under häckningstid vid ett viltvatten i Markim och i en damm nära Stängselboda, VNV Vallentuna tätort. Båda lokalerna är gamla häckplatser för rörhöna. Vid Angarnssjöängen hördes en rörhöna tillfälligt 15 maj – inget tyder på häckning där.

Fortsättning sidan tio.

....*Fortsättning från sidan nio.*

Observationer i närliggande kommuner.

Österåkers kommun

I dammar på Österåkers golfbana observerade Anders Barkengren och Carl-Johan Ståhlgren 13 **svarthakedoppingar** den 18 maj. Det var fråga om fem par och tre tillsynes ensamma fåglar. Den 29 juni rapporterade Jan Magnesved på Svalan att två par fanns i dammarna på golfbanan med en respektive två ungar i sällskap.

Täby kommun

I Gullsjön där **svarthakar** konstaterats häcka under senare år (Tommy Stjernfelt) sågs av allt att döma två häckande par under våren men efter den 23 maj tycks de ha lämnat sjön.

Rörhöns iaktogs under häckningstid i fem olika mindre vatten och dammar och häckningar konstaterades nära Viggbyholms gård och i dagvattendammar på Hästängen och Myrängen.

Danderyds kommun

En ensam **svarthakedopping** observerades i Ekebysjön under våren från 17 april. Under tiden 18 – 21 maj tillkom ytterligare en dopping. Paret försvann dock omgående utan att häcka.

Ett par **rörhöna** häckade av allt att döma i Ekebysjön.

Följande personer medverkade i samband med den under 2011 organiserade inventeringen av doppingar och rörhöna i Vallentuna kommun samt vid några lokaler i grannkommunerna:

Anders Barkengren, Gunnar Dolk, Rudi Edelberger, Kjell Eriksson, Gunnar Hesse, Björn Nordling, Jesper Norrby, Stefan Paulin, Eric Renman, Tommy Stjernfelt, Carl-Johan Ståhlgren, Svante Söderholm, Per Unger, Hans-Georg Wallentinus och Åke Österberg.

Kjell Eriksson

Senaste fiskgjusenytt i Svalan

Roland Staav

Våren 2011 publicerades i Svalan en bild av en fiskgjuse som fångat en gädda i vardera foten. **Bilden är tagen vid Angarnssjöängen den 17 april 2011 av Bo LG Johansson, Täby.** Eftersom även Leif Nyström, Nyköping fotograferat en liknande händelse i sjön Tenaren, Ripsa, Södermanland den 10 april 2011 och frågat sig om detta fenomen är vanligt beslöt jag mig för att gå igenom samtliga fiskgjusebilder i Svalans bildarkiv (1 389 bilder) och alla fiskgjuserapporter från hela landet, som inkommit under året (drygt 14 000), liksom några bilder från tidigare år. Jag frågade också fiskgjusexperten Jan Sondell, men han hade inte hört talas om något sådant.

Jag hittade bara ett till exempel på dubbel fångst, nämligen en hane som i saltvatten vid Sandön, Utvälinge i Skåne, hade två mindre fiskar av obestämd art, en i vardera foten den 16 augusti 2009. Foto: Thomas Svanberg, Helsingborg.

Min uppfattning är att dubbelfångst av fiskgjuse är ett ganska ovanligt fenomen, som framför allt förekommer under en mycket begränsad tid under gäddleken strax efter islossningen. Under min genomgång fick jag lära mig mycket nytt om fiskgjusens biologi och vilken fantastisk kunskapsmängd Sveriges ornitologer rapporterar in under ett enda år. Man får dock komma ihåg att kunskapsnivån varierar mellan fågelskådarna och inte lita på allt som rapporteras. Vi vet sedan många år att havsörnar parasiterar på gjusarnas fångster och kontroverserna mellan arterna blir allt fler, då örnarna utökat sitt häckningsområde kraftigt. Ofta rapporteras bara att gjusen stört dyker mot havsörnen, vilket ofta inneburit att gjusen blivit av med fisken strax innan.

Här nedan redovisas nya rön från mina Svalanstudier:

Inte visste jag att fiskgjusarna regelbundet fångar plattfiskar och att horngäddor (näbbgäddor) *Belone belone* regelbundet ingår i fiskgjusens föda, framför allt utefter Västkusten.

Fortsättning sidan tolv.

Program Vår-sommar2012.

Första onsdagen i varje månad: Rundvandring vid Angarn(eller annan lokal om det är något intressant på gång) för daglediga. Samling vid parkeringen Örsta kl.07.30

December/ Januari start kl.08.30.

Onsdag 4 januari Månadsrunda
Örsta kl. 0830. Vård: Björn Nordling.

Onsdag 1 februari. Månadsrunda.
Örsta kl. 0730. Vård: Gunnar Hesse.

Lördag 25 februari. Naturvårdsdag (rensning/inventering holkar).
Örsta kl. 0900. Ansvarig: Björn nordling.

Prel.naturvårdsdag2, slyröjning.
Ansvarig: Kjell Eriksson (avvakta information) gällande datum och klockslag.

Onsdag 7 mars. Månadsrunda.
Örsta kl. 0730. Vård: Stefan Paulin.

Lördag 31 mars. Angarn/STOF-exursion.
Samling Örsta kl. 0730. Ansvarig ledare: Stefan Paulin.

Onsdag 4 april. Månadsrunda.
Örsta kl. 0730. Vård: Björn Nordling.

Torsdag 12 april. Årsmöte. (plats och klockslag meddelas senare).

Lördag 14 april. Sträckfågelräkning.
Samling kl. 0500, se vidare info gällande startplatser. Ansvarig ledare: Stefan Paulin.

Lördag 21 april. Från Lindholmen till Angarn. Samling Lindholmens stn. kl. 0730. (obs. ca 10 km.) **se vidare info hemsidan.**
Ledare: Kjell Eriksson.

Lördag 28 april. Exursion Östra Lagnö.
Ansvarig ledare: Anders Barkengren.

Tid och plats meddelas senare.

Onsdag 2 maj. Månadsrunda
Örsta kl. 0730. Vård: Anders Barkengren.

Lördag 12 maj. Big-sit ”drop in”samling
Midsommarberget kl. 0000 till ca 1400.
Ansvariga Hans-Georg Wallentinus, Stefan Paulin.

Söndag 13 maj. Växter, Brollsta.
Ansvarig ledare: Hans-Georg Wallentinus.
Klockslag mm. Meddelas senare.

Maj (något datum ej fastställt ännu).
Trollsländeexursion.
Ansvarig: Eric Renman.

Onsdag 6 juni. Månadsrunda.
Örsta kl. 0730. Vård: Stefan Paulin.

Fredag 8-lördag 9 juni. Nattsångarexursion.
Samling Örsta. Nattens vård: Hans-Georg Wallentinus. Mer info meddelas senare.

Onsdag 4 juli. Månadsrunda.
Örsta kl. 0730. Vård: Tryggve Engdahl.

Lördag 14 juli. Fjärilar och blommor.
Kl. 1000. Plats meddelas senare.
Vårdar: Hans-Georg Wallentinus och Gunnar Hesse.

Onsdag 1 augusti. Månadsrunda.
Örsta kl. 0730. Vård: Stefan Paulin.

Fortsättning från sidan tio.

Horngäddan är en långsträckt pelagisk fisk som uppträder i ytsimmande stim och övervintrar i Atlanten söder om Irland. Under april-maj kommer horngäddorna till svenska vatten och vandrar också in i Östersjön för att leka och de är kända ända upp till Åland. Det finns fynd av gjusfångade horngäddor från 1 maj till mitten av augusti. Även två gjusar på Öland har fångat horngäddor och totalt 18 fångster rapporterades under året. Udda fångster av ålar har gjorts men mest udda är väl den fiskgjuse i Kvismaren, som råkade få med sig en tofsvipeunge i en härva av växter. Rapportör och foto: Magnus Friberg. Gädda och braxen är viktiga bytesfiskar och normalt sker stort gäddfiskafänge på våren och stort braxenfiske under sommaren.

På vissa lokaler kan ett stort antal gjusar samlas. En sådan är Dettern, en avsnörd grund vik i södra Vänern, där en brun fiskgjuse upptäcktes den 10 maj och fanns kvar där under sommaren. Göran Darefelt trodde först att den var oljeskadad, men det var tydligen en mörk färgvariant. Han beskriver den så här: *”hela undersidan ljusbrun och en nyans mörkare brunt huvud, där man bara ser masken i rätt ljus. Även ljusbrun under vingarna.”* Tyvärr har ingen bild av fågeln publicerats, men den kanske återkommer nästa år.

Helt unik tror jag också att fiskgjusen i Ösby är, som fångade en guldfisk i en fiskdamm på en villatomt den 16 april 2011 och som också finns dokumenterad på Svalan av Bo Hedenstedt och Hans Georg Wallentinus. Dammen är bara 7 meter i diameter och har dessutom en upphöjning i mitten. Dammen ligger ca 15 meter från huset.

Nästa nummer av Infobladet kommer ut i februari månad 2012.

Manusstopp 27 januari. Material skickas till: Bo Hedenstedt

bo.hedenstedt@telia.com.

Angarngruppens styrelse.

Ordförande: Gunnar Hesse
tel. 070 -5566634.
Gunnarhesse@hotmail.com

Vice ordförande Hans-Georg Wallentinus
tel. 08-510 104 31.

Sekreterare: Helena Blixt.
tel. 08-51241870.

Kassör: Stefan Paulin,
tel.08-510 119 27,
(stefan.paulin@swipnet.se).

Inventeringssektionen: Kjell Eriksson,
tel. 08-847069.
Roland Staav, tel. 08-84 61 69.

Naturvårdssektionen: Gunilla Lagesson,
tel. 076-1224847.

Informationssektionen: Bo Hedenstedt
tel. 08-54061484
(bo.hedenstedt@telia.com).

Anders Barkengren
tel. 070-4851645.

Övriga ledamöter:

Eric Renman. tel. 073-0430039.

Björn Nordling. tel. 070-5804406.

Webbmästare: Calle Ståhlgren
och Rolf Andersson.

Föreningens hemsida: <http://www.angarngruppen.se>

God Jul och Gott Nytt Skådarår önskar RED.